

תוכן עניינים

מבוא 3

סקירת ספרות 4

דיון אינטגרטיבי 8

סיכום 11

מקורות 13

1. מבוא

הסוגיה שבחיתי לעבודה זו עוסקת בתופעת הבריונות ברשת. מדובר למעשה בביטוי חדש, המותאם לימי העידן המודרני והטכנולוגי, להתנהגות בריונית, אגרסיבית ופוגענית. בהגדרתה, בריונות ברשת הינה פעולה תוקפנית אשר מטרתה לפגוע באדם אחר תוך שימוש מודע ומכוון ביישומי המדיה והטכנולוגיה הנפוצים והזמינים באותה העת (Whittaker & Kowalski, 2015).

בחרתי בסוגיה זו משום שעל אף שעדיין ניתן לראות ולשמוע שבחצרות בתי הספר ישנה התנהגות אגרסיבית "מסורתית", קיים הצורך להעמיק את הידע בתופעת 'בריונות ברשת' משום שזו נפוצה לא פחות, ואולי אף יותר. מחשבה זו נובעת מתוך ההבנה כי רובם המוחץ של הילדים היום, החל מגילאי יסודי המוקדמים ועד גילאי התיכון, משתמשים על בסיס יומיומי, ביישומים השונים הזמינים ברשת ולפיכך עלולים להיות חשופים למעשי בריונות. לדוגמא, במחקרם של היימן, אולניק- שמש ועדן (2014) עלה כי 99% מהתלמידים שהשתתפו במחקר מכיתות ד'-י"א ציינו שהם משתמשים במחשב ו-83% ציין שגולש ברשת לפחות פעם ביום. מטרות הגלישה הינן מגוונות ונועדו לצרכי פנאי, לימודים וכן גם צרכים חברתיים, קרי גלישה ברשתות החברתיות, מוזיקה, משחק ותקשורת בינאשית. הגלישה ברשתות החברתיות עלולה להיות גם זירה מסוכנת עבור הילד הקורבן, בה ילדים אחרים, התוקפים, מנצלים את הפלטפורמה של הרשתות החברתיות לרעה ופוגעים בילד. לצערי, אנו שומעים רבות על מקרים של חרמות, התעללויות והצקות שנעשו דרך הרשתות החברתיות שגרמו לקורבנות תחושות קשות של מצוקה, בדידות, דיכאון ולעיתים אף אובדנות. עקב ההשלכות הקשות הנובעות מתופעות הבריונות הרשת, ביקשתי להעמיק ולהרחיב את הידע בנושא, כדי שמתוך הידע נוכל לחשוב על השלכות מעשיות לעבודה בשטח.

2. סקירת ספרות

1.1 תופעת הבריונות ברשת- הגדרה והתפתחות

לצד העלייה בשימוש ובהתפתחות של הטכנולוגיה המודרנית, נולדה צורה חדשה של בריונות בקרב ילדים ומתבגרים- בריונות ברשת. בדומה לבריונות ה"מסורתית", בריונות ברשת הינה פעולה תוקפנית ואגרסיבית שנועדה לפגוע, לגרום נזק או מצוקה לאחר והיא מתרחשת בעיקר בקרב אנשים שמתקיימת ביניהם מערכת יחסים לא שיוונית. חשוב לציין, כי בעוד שבבריונות ה"מסורתית" הפער במעמדות או בכוחות משקף בדרך כלל פערים במצב החברתי או בכוח ועוצמה פיזית, בריונות ברשת עשויה לשקף גם הבדלים במומחיות הטכנולוגית. כמו כן, בבריונות ברשת נעשה שימוש מכוון במדיה ובטכנולוגיה על מנת להזיק לאחר (Whittaker & Kowalski, 2015).

המקום והאופן שבו מתרחשת הבריונות ברשת משקפים את היישומים והשימושים הטכנולוגיים הנפוצים לאותה תקופה. לדוגמה, במחקרם של קואלסקי וליבר (Kowalski & Limber, 2007), הן קורבנות והן תוקפים דיווחו כי המקום הנפוץ ביותר להתרחשות של בריונות ברשת הינו דרך הודעות טקסט מיידיות. עם זאת, קצר ואחרים (Katzner, Fetchenhauer, & Belschak, 2009) מצאו במחקרם כי דווקא חדרי צ'אט הינם המקום הנפוץ ביותר להתרחשות של בריונות ברשת, בקרב תלמידי חטיבות ביניים ותיכון. ואילו בשנים האחרונות נמצא כי יישומי מדיה חברתית הינם הפלטפורמה הנפוצה ביותר להתרחשות של בריונות ברשת, כגון טוויטר, פייסבוק או וואטסאפ (Whittaker & Kowalski, 2015).

2.2 מאפייני התופעה וסיבות להופעתה

על פי גריג (Grigg, 2010) ניתן למפות את תופעת 'הבריונות ברשת' לארבעה סוגים עיקריים: 1. התנהגות תוקפנית מילולית (באמצעות שיחות טלפון, הודעות טקסט, דואר אלקטרוני, חדר צ'אט, בלוגים, קבוצות ברשתות החברתיות ואתרי איטרנט) 2. התנהגות תוקפנית חושפת (פרסום, שליחה או שיתוף של תמונות וסרטונים דרך הטלפון הנייד או האינטרנט) 3. התנהגות תוקפנית מנדה (הרחקה או הח